

A MAGYAR NEMZETI BANK MŰKÖDÉSE SZABÁLYSZERŰSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE

ÖSSZEFOGLALÁS

Az MNB státuszát és felelősségét Magyarország Alaptörvénye rögzíti, szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg. Az MNB alkotmányos helyzetéből adódóan fontos, hogy a gazdálkodása során Magyarország Alaptörvényében meghatározott, felelős gazdálkodásra vonatkozó elvek maradéktalanul érvényesüljenek és működése példamutató legyen a közpénzzel és közvagyonnal gazdálkodó szervezetek számára. Ezen elvek kiemelt érvényesülésének szükségességét az MNB Alapokmánya is deklarálja, amely alapján az MNB működését a tervszerűség, a jogszerűség, az átláthatóság, a hitelesség, a szabályozottság és a takarékoság kell jellemezze, továbbá a szervezet felelős költséggazdálkodása példát kell mutasson a közpénzügyek hatékonyságának javításában.

Az MNB gazdálkodásának kerete, feltételrendszere – az MNB betöltött közjogi szerepéből és feladataiból, valamint a függetlenségét biztosító hazai és európai uniós jogi környezetből fakadóan – olyan sajátosságokkal rendelkezik, mely jelentős mértékben eltér más gazdálkodó szervezetekétől. E sajátosságok közül kiemelendő, hogy az MNB – monetáris tevékenységen kívüli – gazdálkodásához igénybe vehető pénzügyi források tekintetében nincs konkrétan meghatározható „plafon”, vagyis a tervei, céljai megvalósításához a pénzügyi források gyakorlatilag „korlátlanul” rendelkezésre állnak.

Az MNB monetáris tevékenységen kívüli gazdálkodásában a korlátokat elsősorban Magyarország Alaptörvényében és az MNB Alapokmányában meghatározott elvek saját maga általi érvényesítése, illetve a külső kontrolltevékenységet ellátó szervezetek, így az Országgyűlés, a Magyar Állam nevében eljáró mindenkori tulajdonosi joggyakorló, az MNB alapfeladatai közé nem tartozó tevékenységei és gazdálkodása tekintetében az ÁSZ, továbbá a választott és delegált tagokból álló MNB Felügyelőbizottság biztosítja. A külső kontrollok megfelelő működésének pedig alapvető feltétele az átlátható, ellenőrizhető gazdálkodási tevékenység.

Az MNB gazdálkodásának sajátossága, hogy a működése során a költségek, ráfordítások, vagy éppen a leányvállalatai felé történő tőke-transzferek pénzügyi teljesítése, vagyis az ezzel összefüggő pénzáramlások, a gazdálkodásában felhasználható források nagyságrendjét nem korlátozzák bevételei, illetve külső, államháztartás bevételeit meghatározó gazdasági folyamatoktól (az adóbevételektől, az ország gazdasági helyzetétől, stb.) függő pénzügyi keret, költségvetés, kincstári számláról felhasználható pénzmennyiség.

Ugyanakkor, a monetáris tevékenységből származó bevételek és ráfordítások mellett az MNB gazdálkodásában felmerülő költségek és ráfordítások – az eredményre, és azon keresztül a saját tőkére gyakorolt hatásuk miatt – is kihatással lehetnek a központi költségvetés esetleges térítési kötelezettségére. Az MNB tv. 166 § (3) bekezdése szerint,

ha az MNB saját tőkéje hosszabb ideig a jegyzett tőkéje szintje alatt van, a központi költségvetés terhére közvetlenül az eredménytartalék javára történő térítéssel biztosítani kell, hogy elfogadható időn legalább a jegyzett tőke értékének megfelelő mértékű saját tőke álljon az MNB rendelkezésére. (Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az ellenőrzött időszak jelentős részében még a központi költségvetés öt éven belüli, évente egyenlő részletekben történő térítési kötelezettségét rögzítő szabály volt érvényben.)

Az ÁSZ az MNB ellenőrzött időszaki működési és gazdálkodási jellemzőire tekintettel három ellenőrzési területre vonatkozóan végezte vizsgálatát. Az ellenőrzés kiemelt területnek tekintette – azok nagyságrendje miatt – az MNB tulajdonosi joggyakorlása körében a közvetlen és közvetett befolyása alá tartozó gazdasági társaságok (az MNB-Ingatlan Kft., az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” és az Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft.) ingatlanberuházási, illetve -felújítási tevékenységét. További területként az MNB gazdálkodásának ellenőrzése kiterjedt az egyéb beruházási célú és működéshez kapcsolódó beszerzési eljárások és kapcsolódó elszámolások, valamint a beszámolási, tájékoztatási kötelezettségének vizsgálatára is. Harmadik területként az ÁSZ ellenőrizte az MNB pénzügyi közvetítőrendszert felügyelő, ellenőrző és szabályozó, valamint szanálási hatósági tevékenysége kereteinek a kialakítását.

AZ ELLENŐRZÉS MEGÁLLAPÍTOTTA, hogy az ellenőrzött időszakban az MNB gazdálkodása az ingatlanberuházások, -felújítások tekintetében nem teljesítette a takarékos működés követelményét, mivel az nem igazodott az ország, az állami intézményrendszer általános pénzügyi helyzetéhez, jellemző gazdálkodási folyamataihoz. Ugyanakkor az is megállapításra került, hogy az MNB az ingatlanokkal kapcsolatos gazdálkodási döntései során a saját pénzügyi helyzetét (rendkívül jelentős számviteli veszteségét) sem vette figyelembe, a beruházások hosszú távú – veszteséget növelő – hatásait nem értékelte és a külső körülmények változásaiból eredő negatív hatások (építőiparban bekövetkezett jelentős áremelkedések) miatti takarékosági intézkedéseket elmulasztotta.

A takarékos gazdálkodás érvényesülésének értékelésénél szükséges figyelembe venni, hogy a pandémia utáni időszak általános jellemzője volt a gazdaság szereplőinél és így az államháztartás teljes szervezetrendszerére vonatkozásában is a restriktív gazdálkodás. Ennek keretében az államháztartáson kívüli gazdálkodó szervezeteknél az általános költségtakarékosság, a beruházások takarékosági célú felülvizsgálata vagy elhalasztása, az államháztartás szervezeteinél a költségvetési előirányzatok csökkentése, a beruházások elhalasztása vagy az azzal járó kiadások radikális csökkentése jellemezte a gazdálkodási döntéseket, folyamatokat.

Az ellenőrzés megállapította azt is, hogy a takarékos működés követelményének figyelmen kívül hagyása mellett az MNB az ingatlanberuházások, -felújítások megvalósítása során olyan döntéseket hozott, melyek gyengítették, gátolták a gazdálkodása felett kontrollokat gyakorló szervezetek ezirányú tevékenységét. E

tekintetben az MNB ingatlanberuházásaira, -felújításaira vonatkozó transzparencia hiányát, a kontrollokat gyakorló szervezetek felé a beruházási tervek, pénzügyi hatások egységes bemutatásának elmaradását állapította meg az ellenőrzés.

1. Az MNB tulajdonosi joggyakorlása körében a közvetlen és közvetett befolyása alá tartozó gazdasági társaságok ingatlanberuházási, illetve -felújítási tevékenysége

Az ÁSZ három MNB befolyása alá tartozó gazdasági társaság ingatlanberuházási, illetve -felújítási tevékenységét és a kapcsolódó tulajdonosi joggyakorlást értékelte. Az ellenőrzött gazdasági társaságokat és az érintett ingatlanokat az 1. táblázat mutatja be.

1. táblázat

	MNB FELÜGYELETI KÖZPONT ÉS PÉNZMÚZEUM	MNB BUDAI KÖZPONT	BÖLCS VÁR	MNB SZÉKHÁZ*	BALATON-AKARATTYAI OKTATÁSI ÉS KONFERENCIA KÖZPONT**	BURG HOTEL
MNB-Ingatlan Kft.	X	X	X	X	-	-
Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.”	-	-	-	-	X	
Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft.						X

*: Az MNB Székház felújítását az MNB-Ingatlan Kft. végezte, az ingatlan az MNB tulajdonában állt.

**: Balatonakarattyai Oktatási és Konferencia Központ 2023. április 12-től az MNB-Ingatlan Kft. tulajdonba került.

Forrás: Az MNB által nyújtott adatszolgáltatás alapján ÁSZ saját szerkesztés

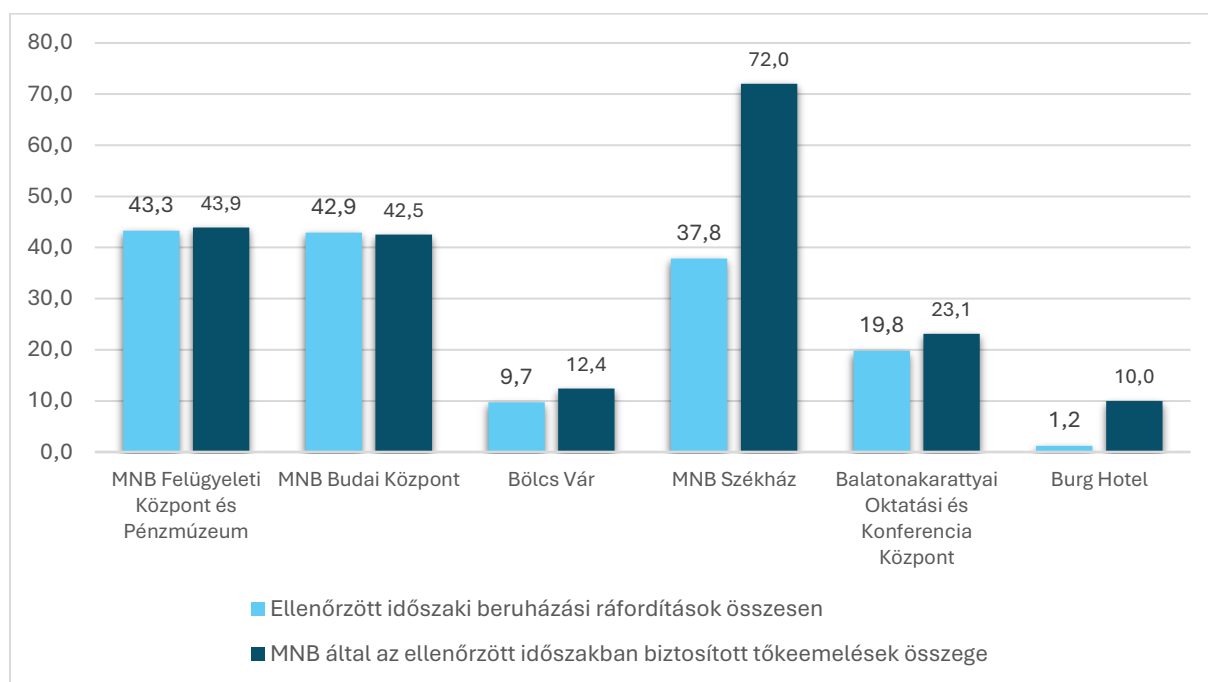
Az MNB-Ingatlan Kft. 2019. május 31-től az MNB kizárólagos tulajdonába tartozik. Az MNB-Ingatlan Kft. tulajdonát képezte az MNB Felügyeleti Központjának, valamint a Pénzmúzeumnak helyt adó Buda Palota15 ingatlan 2016. évtől, az MNB alkalmazottainak elhelyezését szolgáló MNB Budai Központ 2021. december 13. napjától, valamint a Monetáris Tanács és egyéb reprezentatív üléseknek is helyt adó Bölcs Vár ingatlan 2019. szeptember 20. napjától. Az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.”, amely 2017. évtől volt tulajdonosa az MNB oktatási, képzési és jóléti szolgáltatásait biztosító Balatonakarattyai Oktatási és Konferencia Központnak (BOKK – Balatonakarattyai Oktatási és Konferencia Központ), 2020. május 11-től került az MNB-Ingatlan Kft. tulajdonába. Emellett 2022. február 28-tól az MNB-Ingatlan Kft. tulajdonába tartozik az Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. és vele együtt a Burg Hotel ingatlan.

Az MNB 2019-2023. években összesen 204,0 Mrd Ft összegű tőkeemeléssel biztosított forrást az MNB- Ingatlan Kft. részére az MNB tevékenységét szolgáló ingatlanok megvételére és fejlesztésére, továbbá az MNB Székház rekonstrukciójának megvalósítására. Az MNB-Ingatlan Kft. és a tulajdonában álló gazdasági társaságok által 2019-2023. években megvalósított ingatlanberuházások értéke 154,7 Mrd Ft volt. A

beruházási ráfordítások és a kapcsolódó tőkeemelések összegét ingatlanberuházásonként az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra

AZ MNB BEFOLYÁSA ALATT ÁLLÓ GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK INGATLANBESZERZÉSEI ÉS INGAFEJLESZTÉSEI, VALAMINT AZ MNB ÁLTAL NYÚJTOTT TŐKEEMELÉSEK ÖSSZEGE A 2019-2023. ÉVEKBEN (ADATOK MRD FT-BAN)

Forrás: Az MNB által nyújtott adatszolgáltatás alapján ÁSZ saját szerkesztés

Az előzőekben részletezett ingatlanberuházási, illetve -felújítási tevékenység értékelése során az ÁSZ az Alaptörvényben és az MNB Alapokmányában rögzített elvek körében az átláthatóságot és a felelős gazdálkodás elvéből következő takarékoság érvényesülését ellenőrizte kiemelten, továbbá vizsgálta a szerzési eljárások egyéb lényeges körülményeit is.

a) Átláthatóság értékelése

Az MNB által, az előzőekben részletezett nagyságrendben és kiemelkedően magas értékben folytatott ingatlanberuházások, illetve -felújítások tekintetében a jogszabályokban és az MNB Alapokmányában megfogalmazott átláthatóság követelményének az érvényesüléséhez a lehető legmagasabb szintű és minőségű információáramlásra lett volna szükség. Ennek teljesülése különösen lényeges a külső szereplők, úgymint az MNB felett tulajdonosi jogokat gyakorló pénzügyminiszter és az Országgyűlés vonatkozásában, de igaz a kontrollfunkciókat gyakorlók (döntéshozó testület, belső szervezeti egységek, felügyelőbizottság) esetében is.

Az ellenőrzés feltárta, hogy az MNB a tevékenységét szolgáló ingatlan vásárlások és fejlesztések megvalósítására cégstruktúrát hozott létre. Az MNB a beruházásokat és felújításokat a közvetlen és közvetett befolyása alá tartozó gazdasági társaságain keresztül folytatta le. Emiatt az MNB működését szolgáló és döntésén alapuló, a befolyása alá tartozó, ellenőrzött gazdasági társaságok által végzett ingatlan beruházások költségeinek alakulása az MNB pénzügyi (beruházási) terveiben, nyilvántartásaiban, beszámolóiban és az MNB által az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottsága részére megküldendő összehasonlító – a pénzügyi év lezárását követően készített, tervezett és tényleges beruházási költségek alakulását tartalmazó – elemzésekben nem szerepeltek. A kialakított ingatlanberuházási konstrukció miatt az MNB, az MNB-Ingatlan Kft., az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” és az Optimum- Omega Ingatlanbefektetési Kft. által végzett ingatlanberuházások tekintetében az MNB tv.-ben foglalt beszámolási és tájékoztatási kötelezettségben kifejezett, átláthatóságra irányuló, egyértelmű jogalkotói szándék nem tudott érvényesülni.

Az MNB Felügyelőbizottságának 2023. évi jelentése is megerősítette, hogy az MNB ingatlanberuházásai nem kellően transzparenszek. A jelentés tartalmazza, hogy „Az MNB építési projektjeinek jó része nem a beruházások között jelenik meg, mert az építést projektársaság vagy az MNB-Ingatlan Kft. bonyolítja. Az építkezések finanszírozása ezekben az esetekben tőkejuttatással történik, majd a projekt befejeztével a kész ingatlan kerül át az MNB mérlegébe. Az MNB a közelmúltban ilyen megoldással finanszírozta többek között a BOKK építését, a Budai Központ felújítását és hasonló konstrukcióban valósul meg a Szabadság téri központ felújítása is. Általános érvénnyel fogalmazható meg, hogy a jegybanki beruházások az említett megoldás miatt – hasonlóan a leányvállalatok helyzetéhez – nem kellően transzparenszek.” (ÁSZ megjegyzés az idézett szöveghez: a tőkeemelések az MNB mérlegében ugyan megjelentek, ugyanakkor a Székház rekonstrukció beruházási ráfordításainak az értéke csak a projekt befejeztével kerül át az MNB mérlegébe.)

A kialakított konstrukcióban az ingatlanberuházások, -felújítások feletti kontrollfunkciók is lényegesen gyengültek azáltal, hogy nem az MNB közjogi felhatalmazással rendelkező felügyelőbizottsága, hanem az MNB-Ingatlan Kft. elnöki delegáláson alapuló felügyelőbizottsága látta el a kontrollokat. Emellett az MNB Felügyelőbizottságának az MNB-Ingatlan Kft.-nél és annak leányvállalatainál az MNB által tőkejuttatással finanszírozott, de általuk végrehajtott beruházások, felújítások feletti ellenőrzési lehetősége nem volt biztosított.

A jogalkotói szándék érvényesülését gátolta az a körülmény is, hogy az MNB az MNB tv.-ben foglaltak ellenére az államháztartásért felelős miniszter felé a működésének irányításával összefüggő, a működés szempontjából kiemelten fontos döntésekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét nem teljesítette. Az ÁSZ álláspontja alapján a

tájékoztatási kötelezettségbe a jogalkotói szándéknak megfelelő átláthatóság biztosítása érdekében beletartozik a Székház rekonstrukcióval kapcsolatos döntésekről, illetve a befolyása alá tartozó, ellenőrzött társaságok tulajdonában lévő ingatlanokkal összefüggő, MNB érdekeltségű beruházások nagyszámú kiadásainak tökéjuttatás formájában történő finanszírozásáról való tájékoztatás is.

Külön hangsúlyozni szükséges az MNB által a saját tulajdonában lévő Székház ingatlanon az MNB-Ingatlan Kft. által folytatott beruházásra (Székház rekonstrukció) kialakított „atipikus” konstrukciót. A kialakított konstrukcióban a beruházási kiadások – a tervezés-előkészítésre és a koordinációra kötött szerződések kivételével – a beruházás koordinációját végző MNB-Ingatlan Kft. nyilvántartásaiban, beszámolóiban jelentek meg. Ezáltal a Székház rekonstrukcióval kapcsolatos beruházási kiadások közvetlenül, tételesen és – a tulajdonosi joggyakorló pénzügyminiszter, az MNB Felügyelőbizottsága, az MNB Igazgatósága, az MNB szervezeti egységei által – ellenőrizhető módon nem jelentek meg az MNB-nél, amely az ingatlanberuházás nagyságrendje miatt szükséges, széles körű külső és belső információáramlást korlátozta.

Az „atipikus” beruházási konstrukciónak jellemzője volt az is, hogy az MNB tulajdonosi ellenőrzési tevékenységének lehetőségei is szűkültek. Az MNB a Székház rekonstrukció megkezdéséről hozott döntésével egyidőben az MNB-Ingatlan Kft. Alapító Okiratát úgy módosította, hogy a Székház felújítására vonatkozóan szűkítette az MNB Igazgatóságának kontrollfunkcióját, mivel megszüntette annak kizárólagos hatáskörét a Székház rekonstrukcióval kapcsolatos 100 M Ft-ot meghaladó nem stratégiai jellegű döntések tekintetében. Az MNB az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottságának hatáskörét és ennek következtében ellenőrzési kötelezettségét is szűkítette azáltal, hogy az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága 2020. január 24-től már nem ügydöntő felügyelőbizottságként működött, azaz ettől az időponttól kezdődően már nem az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága hatáskörébe tartozott – többek között – a 30 M Ft-ot elérő, de 100 M Ft-ot el nem érő ügyekben való döntés, azok az MNB-Ingatlan Kft. ügyvezetőjének döntési hatáskörébe kerültek.

A megfelelő információáramlást és az MNB feletti tulajdonosi kontrollt szűkítette továbbá, hogy az MNB Igazgatósága a 2020-2022. években az MNB-Ingatlan Kft.-re vonatkozó valamennyi döntését ülésen kívül, gyorsított eljárás keretében hozta meg. Ezáltal az MNB Felügyelőbizottsága e döntésekről csak utólagosan értesült az MNB Igazgatósága által az MNB Felügyelőbizottsága részére készített negyedéves jelentésekből.

A Székház rekonstrukció nagyságrendjéhez igazodó, megfelelő információáramlás súlyos hiányát támasztja alá az ÁSZ ellenőrzése által feltárt az a tény is, hogy a Székház rekonstrukció megvalósításának projektleírását, konstrukcióját jóváhagyó 180/2020. (09. 14.) számú igazgatósági határozat előterjesztése és annak melléklete eltérő keretösszeget tartalmazott. Az MNB Igazgatósága által a projekt lebonyolítására hozott

határozat előterjesztésében szereplő bruttó 70 Mrd Ft összeggel szemben az igazgatósági döntéshozatal előterjesztésének melléklete – szakértői számításokkal alátámasztottan – bruttó 55 Mrd Ft összeget tartalmazott. Megállapításra került az is, hogy az MNB Igazgatósága által hozott határozat előterjesztésében szereplő bruttó 70 Mrd Ft keretösszegre vonatkozó, azt alátámasztó előzetes szakértői számítás nem állt az MNB rendelkezésére, ilyen dokumentum az ellenőrzés során nem került bemutatásra. Ezáltal az ellenőrzés számára a projekt lebonyolításával összefüggő döntés megalapozottsága sem volt igazolt.

Az ingatlanberuházások, illetve -felújítások feletti kontroll lényeges elemei az MNB Felügyelőbizottságán kívül az MNB tulajdonában álló, a beruházások lefolytatásában érintett gazdasági társaságok felügyelőbizottságai is. Az ellenőrzés feltárta, hogy a 2020. január 24 – 2020. június 23. közötti időszakban 70,0 Mrd Ft összegű tőkeemelésre és azok felhasználására vonatkozó 20 alapítói határozat előterjesztésének előzetes vizsgálatát az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága az ügyrendjében és a Ptk.-ban foglalt előírások ellenére nem végezte el. Ezt követően az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottságának a Ptk.-ban rögzített feladatai 2020. június 23-tól szűkítésre kerültek a felügyelőbizottság ügyrendjében rögzített kötelezettségekre, így az azon felüli, az alapító elé kerülő előterjesztéseket nem volt köteles már vizsgálni. Mindezek miatt 2020- 2022. években az MNB Igazgatósága elé kerülő ügyek közül, az MNB-Ingatlan Kft. részére juttatott összesen mintegy 138,0 Mrd Ft összegű tőkeemelésre, és azok felhasználására vonatkozó döntéseket az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága előzetesen nem ellenőrizte.

Mindezen tények és körülmények együttes értékelése alapján az ÁSZ Elnöke a számvevőszéki ellenőrzés során az ÁSZ tv.-ben szabályozott elnöki figyelemfelhívó levéllel fordult az MNB Elnökéhez. A figyelemfelhívó levélben az ÁSZ Elnöke kérte az MNB-Ingatlan Kft.-nél megvalósuló, székházfelújításra vonatkozó gazdasági tevékenységek esetében olyan kontrollok kiépítését, illetve helyreállítását, ami azzal egyenértékű tulajdonosi, vezetői és egyéb, jogszabályok által előírt kontrollt biztosít, mintha az MNB saját beruházásában valósítaná meg a Székház rekonstrukcióját és amely megfelelően biztosítja a közpénzek pazarló felhasználásának megakadályozását.

Az ÁSZ Elnökének figyelemfelhívó levele alapján, annak hatására az MNB az ellenőrzés során az MNB- Ingatlan Kft. Alapító Okiratát akképpen módosította, hogy

- valamennyi, a 100 M Ft-ot elérő ügyekben meghozandó döntés az Alapító kizárólagos hatáskörébe került;
- kötelezővé vált az Alapító elé kerülő előterjesztések előzetes, Felügyelőbizottság általi felülvizsgálata.

b) Költség- és erőforrás takarékoság értékelése

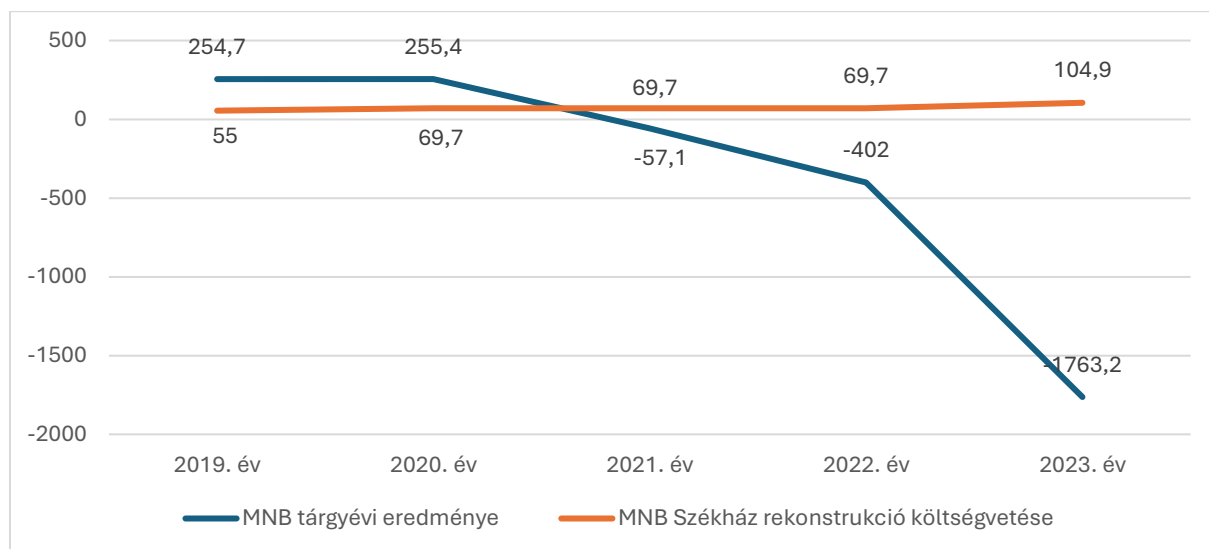
Az MNB speciális működési és gazdálkodási jellemzőkkel rendelkezik más közpénzből gazdálkodó szervezetekhez képest. Az MNB-nél az ingatlanberuházásokra, illetve -

felújításokra fordított kiadások finanszírozási oldala (beleértve a tőkejuttatásokat is) jóval gyengébb korlátokkal rendelkezik, mint egy költségvetésből gazdálkodó szervnél, vagy árbevételből, egyéb bevételekből működő állami tulajdonú gazdasági társaságnál. Ebből adódóan kiemelten fontos kérdés, hogy az MNB mennyire erős pénzügyi kontrollok mellett milyen költség- és erőforrás takarékosági intézkedéseket eszközölt az ingatlanberuházásokkal összefüggő kiadásai tekintetében. Az ÁSZ ellenőrzés az ingatlanberuházások, illetve -felújítások tekintetében olyan körülményeket tárt fel, amelyek a közpénzből gazdálkodó szervezetektől elvárt költség- és erőforrás takarékoságnak súlyosan ellentmondanak.

Az ellenőrzés feltárta, hogy az MNB Székház rekonstrukció költségvetése több alkalommal, jelentős mértékben növekedett, közel megduplázódott. A rekonstrukciót követően az MNB Székházban elhelyezhető alkalmazottak létszáma jelentős mértékben, több, mint a felére csökkent. Az MNB az ellenőrzés rendelkezésére álló adatok és információk alapján a beruházási költségek csökkentése érdekében döntést nem hozott, intézkedést nem tett, miközben 2021-2023. években folyamatosan növekvő mértékű veszteséget realizált és az építőiparban drasztikus áremelkedés következett be. A Székház rekonstrukció költségvetésének, valamint az MNB tárgyévi eredményeinek az alakulását a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra

A SZÉKHÁZ REKONSTRUKCIÓ BERUHÁZÁSI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK, VALAMINT AZ MNB TÁRGYÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA A 2019 -2023. ÉVEKBEN (ADATOK MRD FT-BAN)

A költség- és erőforrás takarékoság tekintetében az ellenőrzés a működés, illetve a beruházások területén több olyan tény és körülményt is feltárt, melyek esetében egyértelműen megállapítható a takarékosági szempontok figyelmen kívül hagyása.

- Az MNB közvetett többségi befolyása alá tartozó gazdasági társaság, az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” Balatonakarattyán egy új oktatási és képzési központot hozott létre, melyet az MNB 23,1 Mrd Ft összegű tőkeemeléssel finanszírozott az MNB-Ingatlan Kft.-én keresztül. A kapcsolódó döntéselőkészítés folyamatában a költség- és erőforrás takarékosági szempontok érvényesítését az MNB nem igazolta.
- Az MNB 2023. évben a BOKK üzemeltetését 0,9 Mrd Ft összegű, az MNB-Biztonsági Zrt. részére nyújtott tőkeemeléssel finanszírozta. Emellett az ingatlan kihasználtságát és az üzemeltetésével kapcsolatos költségek fedezetét oly módon biztosította, hogy az üdülőt igénybe vevő alkalmazottai és azok hozzátartozói üdülés költségét üdülési, valamint szabadidős és rekreációs támogatás címén az alkalmazott SZÉP kártyájára utalta. Az MNB alkalmazottak részére a BOKK üdültetéshez nyújtott üdülési támogatások 2023. évben 1,2 Mrd Ft, 2024. évben 1,5 Mrd Ft összegű személyi jellegű ráfordítás elszámolását eredményezték az MNB könyveiben.

A BOKK-ban a vállalati üdülési lehetőséget 2023. évben 2177 fő (alkalmazott: 615 fő, hozzátartozó: 1562 fő), 2024. 1-10. hóban 2662 fő (alkalmazott: 669 fő, hozzátartozó: 1993 fő) vette igénybe. Az MNB által a BOKK üdülési lehetőséget igénybe vevő alkalmazottai részére nyújtott támogatás 2023. évben 1,9 M Ft, 2024. évben 2,2 M Ft összegű ráfordítást jelentett átlagosan alkalmazottanként, amellett, hogy az MNB a SZÉP kártyával rendelkező alkalmazottai részére évente további nettó 0,8 M Ft összegű támogatást nyújtott. Megállapítható, hogy az MNB-nél az egy főre jutó cafeteria összege többszörösen meghaladta az állami szférában, de akár a magánszférában nyújtott juttatások mértékét.

- Mindezek alapján megállapítható, hogy az MNB a BOKK vállalati üdülési célú hasznosítása során – figyelemmel az üdülési költségek MNB általi 100%-ban történt finanszírozására –nem érvényesített takarékosági szempontokat.
- Az MNB finanszírozásával, jelentős költséggel három ingatlanban is kialakításra került a Monetáris Tanács üléseinek lebonyolítására is alkalmas konferenciaterem az ellenőrzött időszakban, melynek indokoltsága megkérdőjelezhető.
- Az MNB 2014. évi ingatlanstratégiájában már szerepelt a Székház rekonstrukció szükségessége, azaz az épület átépítésére vonatkozó elképzelés. Ennek ellenére a Székház rekonstrukciót megelőzően, 2019. december 2-án üzembe helyezésre került a Székház biztonságtechnikai korszerűsítésével kapcsolatosan végzett beruházás 2,7 Mrd Ft értékben. Az MNB az üzembe helyezett eszközök közül 1,3 Mrd Ft bekerülési értékű eszközcsoporthoz a Székház rekonstrukcióra hivatkozással 2022. évben leselejteztetett.
- Az MNB a Buda Palota és az MNB Budai Központ ingatlanberuházásaihoz kapcsolódóan összesen 1,3 Mrd Ft összegű tőkeemelést hagyott jóvá

műalkotások (szoborcsoportok) beszerzésére 2020. évben. Továbbá az MNB-Ingatlan Kft. által az MNB részére bérbeadott ingatlanok díszítéséhez 5,6 Mrd Ft összegű tőkeemelést eszközölt művészeti alkotások vásárlására 2020. és 2021. években.

- Az MNB banküzem működési költségei – kiemelten az ingatlanok fenntartásával, üzemeltetésével és bérletével összefüggő költségek – az ellenőrzött időszakban, a 2022. évre jelentős mértékben, 363,2%-kal, 11,0 Mrd Ft-ra emelkedtek. A költségek növekedését alapvetően az új ingatlanok (MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, MNB Budai Központ, valamint a Bölcs Vár) bérletével és üzemeltetésével kapcsolatos jelentős költségek okozták.

Az előzőekben említett tények és körülmények alapján megállapítható, hogy Magyarország Alaptörvényében és az MNB Alapokmányában is rögzített költség- és erőforrás takarékosági, illetve felelős költséggazdálkodásra vonatkozó követelmények az MNB működése során több tekintetben nem érvényesültek. Költség- és erőforrás takarékosági intézkedések meghozatalát, illetve az intézkedések lehetőségének mérlegelését az MNB az ellenőrzés alá vont ingatlanberuházások, illetve -felújítások tekintetében az ÁSZ részére nem igazolta. Fontos hangsúlyozni, hogy a jelentős kiadási tételeket jelentő beruházásokra, illetve felújításokra olyan külső körülmények között került sor, amelyben az államháztartás egésze, a piaci szervezetek és a magánszektor a kiadások, költségek jelentős csökkentésében volt érdekelt. A takarékosági intézkedések elmaradásából eredő negatív hatásokat a külső környezetben bekövetkező kedvezőtlen változások tovább mélyítették.

A költség- és erőforrás takarékoság hiányára mutat rá az is, hogy az MNB Ingatlanstratégiájában a Székházra vonatkozó sikerkritériumként a műemléki állapot megőrzése mellett az eredeti állapot lehetőség szerinti helyreállítása került rögzítésre, mellyel ellentétes a Székház tetőterének beépítése az MNB alapfeladatai ellátását közvetlenül nem szolgáló, új tetőtéri funkciók kialakításával (VIP szintek közösségi terekkel, fitneszteremmel, éttermekkel, reprezentatív tárgyalóval).

c) Egyéb lényeges körülmények értékelése

Egyéb lényeges körülményként az ellenőrzés feltárta, hogy a tervezői és kivitelezői szerződések megkötését megelőző előkészítő eljárásban többségében olyan partnerkiválasztási konstrukciót alakított ki az MNB, illetve a befolyása alá tartozó gazdasági társaságok – az MNB-Ingatlan Kft., az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” és az Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. –, amelyben külső partner végezte a beruházási szállító kiválasztásának lebonyolítását. Ebben a konstrukcióban a kapcsolódó folyamatok az MNB által működtetett belső kontrollrendszerrel egy szinttel távolabb kerültek. Ezt támasztja alá az a körülmény is, hogy a lebonyolítással kapcsolatos dokumentumok teljeskörűen nem álltak rendelkezésre az MNB-nél, illetve a

befolyása alá tartozó gazdasági társaságoknál, azokat nem tudták az ellenőrzés részére átadni.

A szerződéskötést előkészítő eljárás lebonyolításával összefüggő körülményként az ellenőrzés feltárta, hogy az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” által megvalósított BOKK beruházás előkészítését lebonyolító gazdasági társaság (Somlai Invest Zrt.) a beruházás kivitelezőjével (RAW Development Kft.) kapcsolt (anya-, illetve leányvállalati) viszonyban állt. A Somlai Invest Zrt. feladatai közé tartozott az ajánlati felhívások elkészítése, az ajánlatok bekérése, kiértékelése, a vállalkozók kiválasztása, vagy abban való közreműködés.

E körülmény fennállását tapasztalta az ÁSZ az Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft.-nél is a Burg Hotel ingatlanfejlesztése során. Ez esetben az előkészítő eljárásban projektirányítóként közreműködő gazdasági társasággal (Somlai Invest Zrt.) állt kapcsolt (anya-, illetve leányvállalati) viszonyban a beruházás tervezését és generálkivitelezését végző (RAW Development Kft.) gazdasági társaság.

A kiválasztási eljárások lefolytatásának eredményeként az MNB-Ingatlan Kft., az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. „v.a.” és az Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. által megvalósított beruházások esetében a beruházási célú kiadások döntő része – az egyes ingatlanok vételára nélkül számított beruházási érték 86,1 %-a, 95,8 Mrd Ft értékben – azonos érdekeltségi körhöz tartozó gazdasági társaságok (Somlai Invest Zrt. és RAW Development Kft., Raw Facility Kft. és Somlai Design Kft.) részére került kifizetésre. Az is megállapítható, hogy az említett, azonos érdekeltségi körhöz tartozó gazdasági társaságok árbevételének meghatározó hányada a 2018-2022. években az MNB-től, az MNB közvetlen és közvetett befolyása alá tartozó gazdasági társaságoktól és az MNB alapítványoktól, valamint azok gazdasági társaságaitól származott.

A szerződéskötések előkészítő eljárásaival kapcsolatban, valamint – a korábbiakban említettek szerint – az átláthatósággal, kontrollok hiányával összefüggésben feltárt problémák felvetették a szerződések esetleges túlárzásának lehetőségét, ezért a vizsgálat során is folyamatban lévő Székház rekonstrukcióra vonatkozóan az ÁSZ Elnöke figyelemfelhívó levélben kérte a vonatkozó szerződések értékarányosságára, a már elvégzett munkák teljesítéseire, elszámolásaira kiterjedő felülvizsgálatát. Az MNB Elnöke a válaszlevelében tájékoztatást adott a kivitelezési szerződés, annak módosításai – különösen azok értékarányosságára – MNB- Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága általi felülvizsgálatának elrendeléséről.

Az ÁSZ Elnökének figyelemfelhívó levele és az MNB Elnökének rendelkezése alapján, annak hatására az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága igazságügyi szakértő bevonásával felülvizsgálta a Székház rekonstrukció megvalósítására kötött generáltervezési és generálkivitelezői szerződést, illetve a generáltervezési és generálkivitelezői szerződésmódosítást, melynek során az MNB-Ingatlan Kft.

Felügyelőbizottsága által megbízott igazságügyi szakértő túlárázást nem állapított meg. A feladat elvégzésére vonatkozó igazságügyi szakértői ajánlat elfogadásáról az MNB-Ingatlan Kft. Felügyelőbizottsága a 14/2023 (12. 07.) számú FB határozatával döntött. Az FB határozat szerint a szakértő feladatát képezte a Székház rekonstrukcióra vonatkozó kivitelezési szerződések és azok módosításai teljeskörű – különösen azok értékarányosságára, az addig végzett munkák teljesítéseire, elszámolására kiterjedő – vizsgálata. Az igazságügyi szakértő a véleményét 13 naptári nap alatt, 2023. december 20-án kiadta.

A felülvizsgálat eredményére tekintettel az MNB további intézkedést nem tett, költség- és erőforrás takarékosági intézkedésről az ÁSZ Elnökét nem tájékoztatta.

Emellett szükséges kiemelni, hogy az ÁSZ ellenőrzés lezárásának időpontjában folyamatban volt az MNB Felügyelőbizottsága által a Székház rekonstrukciót érintően elrendelt, külső szakértő bevonásával megvalósuló teljeskörű vizsgálat.

2. Egyéb beruházási célú és működéshez kapcsolódó beszerzési eljárások, MNB által biztosított támogatások és a központi költségvetéssel összefüggő elszámolások, valamint a beszámolási, tájékoztatási kötelezettség

Az MNB által a Számv. tv. 17 előírásaira tekintettel kialakított és működtetett szabályozási környezet szabályszerű volt. Az MNB a szükséges számviteli szabályozásokkal rendelkezett, a kiválasztott mintatételek esetében lényeges hiányosságoktól mentesen, a szabályozásoknak megfelelően járt el. Az MNB elkészítette a működési költségeire, valamint beruházásaira vonatkozó részletes éves tervet, továbbá a pénzügyi év lezárását követően az összehasonlító elemzést a tervezett, és a tényleges működési és beruházási költségek alakulásáról, valamint számviteli beszámolóját. Ugyanakkor az ellenőrzés által a korábbiakban már rögzített megállapítás szerint, az ingatlanberuházásokra kialakított atipikus konstrukció miatt, az MNB éves tervében és elemzésében nem kerültek bemutatásra az ingatlanok felújításához, fejlesztéséhez kapcsolódó költségek, ráfordítások. Ebből következően az éves tervek és az összehasonlító elemzések nem voltak alkalmasak az MNB ingatlangazdálkodásával összefüggő adatok, információk megismerésére.

Az MNB az ellenőrzött időszakban a vagyoni értékű jogok, szellemi termékek és a berendezések beszerzésének, elszámolásának szabályszerűségét biztosította. Az eszközök térítés nélküli átadását összességében szabályszerűen, a Számv. tv. -ben, valamint az MNB Gazdálkodási Kézikönyv4-1018-ben előírtaknak megfelelően folytatta le, dokumentálta és számolta el, továbbá az eszközök selejtezése során szabályszerűen járt el.

Az MNB az ellenőrzött mintatételek tekintetében biztosította a működési költségeihez kapcsolódó beszerzési eljárások és számviteli elszámolások szabályszerűségét.

Az MNB által a 2020-2022. években nyújtott támogatások kifizetése és elszámolása szabályszerű volt.

Az MNB a 2020-2022. évi, a központi költségvetéssel összefüggő elszámolásai a kiegyenlítési tartalékok, a Kincstári Egységes Számla és a kifizetett osztalék tekintetében szabályszerű volt.

3. A pénzügyi közvetítőrendszert felügyelő, ellenőrző és szabályozó, valamint szanálási hatósági tevékenység keretei

Az MNB a pénzügyi közvetítőrendszert felügyelő, ellenőrző és szabályozó, valamint szanálási hatósági tevékenysége kereteit szabályszerűen kialakította.

A takarékos, valamint az átlátható működéssel, továbbá a kontrolltevékenységek korlátozottságával összefüggő problémák és hiányosságok következményeinek pénzügyi kihatásai – tekintettel a beruházások, felújítások nagyságrendjére, valamint az ÁSZ ellenőrzési lehetőségeinek korlátozottságára – jelen ellenőrzés keretében nem voltak megállapíthatók. Azt azonban rögzíteni lehet, hogy az ingatlanberuházások, illetve - felújítások által keletkezett ingatlanvagyon fenntartása és működtetése, valamint a megnövekedett értékű ingatlanok értékcsökkenése az MNB gazdálkodása tekintetében hosszútávon jelentős költségnövekedést fog eredményezni.